

Václav Havel armádě

Armáda České republiky vstupuje do druhého roku své nové existence. Situace ve světě trvale prokazuje, že armády dosud musí být budovány, a to nikoliv pouze k tomu, aby jejich příslušníci vzdávali čest významným návštěvám, ale zejména proto, že státy mají důvod cítit se ohroženými. Je to jen pár stovek kilometrů odtud, kde obrazy válečných krutostí, zprostředkovávané každodenními televizními šoty, zmrazují naše touhy po životě beze zbraní. Je tomu jen pár týdnů, kdy po volbách v Rusku zazněl hlas politika volajícího po změně hranic evropských států. Nebude nám tedy než dál usilovat o to, co bylo, myslím, dobře začato, společně usilovat o dobré jméno naší armády, o její prestiž, o úctu k ní, o důvěru v ní.

Naše armáda za poslední čtyři roky prošla rozhodujícími změnami. Přijala a respektovala novou vojenskou doktrínu, která ji po zrušení Varšavské smlouvy vymanila z vlivu někdejšího bipolárního pojmání světa. Generální štáb zpracoval novou strategii obrany, připravil a rozpracoval obranné operační plány, velení se vypořádalo s mezinárodními smluvními závazky, které znamenaly radikální snížení počtů lidí i zbraní. S obrovským úsilím všech, zejména vojáků z povolání, zdařilo se rozmístit vojenské útvary soustředěné převážně v západní a jihozápadní části Čech účelně po celém území státu. Namísto někdejších vojenských okruhů byla vytvořena tři více méně autonomní teritoriální velitelství, což pak usnadnilo rozdělení bývalé československé armády v neuvěřitelně krátkém čase a zcela hladce.

Se vznikem Armády České republiky začala nová etapa rozvoje armády charakterizovaná omlazováním nejvyšších velitelských kádří, zkrácením povinné vojenské služby a úsilím o kvalifikovanou strukturální přeměnu provázenou dalším výrazným snižováním počtů. Zřetelné úspěchy transformace armády jsou však, zdá se mi, stále ještě přehlíženy a slyšíme, dokonce i z úst některých politiků, výroky o nepotřebnosti armády či pochybnosti o její spolehlivosti. Stále ještě se leckomu jeví armáda jako příliš drahá a někteří volají po snižování jejího rozpočtu. Mnozí stále ještě chybně vnímají armádu především či pouze jako sbor vojáků z povolání, ačkoliv rozhodující její silou jsou ti, kdo v armádě plní nebo již splnili svou občanskou povinnost, cvičí se zde ve zbraní, učí se bránit pro případ potřeby svou zemi, svou vlast, svou rodinu, svůj majetek, život vlastní i životy svých blízkých. Zejména oni, mladí muži, kteří prožívají v armádě rok svého života, nesou a ponесou významný díl odpovědnosti za to, jaký názor si civilní veřejnost o armádě vytvoří. Jenom tehdy, spojí-li se jejich vědomí občanské odpovědnosti s profesní odpovědností velitelů, změní se atmosféra

uvnitř armády a spolu s tím poroste i důvěra v ozbrojené síly. Významnou roli zde musí sehrát kvalifikovaný přístup politiků, jejichž jednání by mělo směřovat k podpoře občanské odpovědnosti za přípravu k obraně republiky. Kritika, které se armádě v minulých letech dostávalo, byla na místě všude tam, kde podpořovala co možná nejrychlejší a co možná nehlubší proměnu armády kdysi včleňované do agresivního paktu, armády nesuverenní, satelitní, v armádu demokratického nezávislého státu. Nyní však je nejvyšší čas říci, že své armádě věříme, že se dokázala vypořádat s velice složitými úkoly, prokázala, že přijala ve svém velitelském sboru nabídku loajality k demokracii, a dosáhla i nejednoho významného uznání mezinárodního.

Armáda kdysi stála u zrodu Československa, vojáci této armády, politiky rozpuštěné, bojovali a vyznamenávali se na všech frontách druhé světové války, v nedávných letech se vojáci naší armády zúčastnili obrany naší civilizace v Perském zálivu a dnes poskytují svou pomoc obyvatelům Jugoslávie.

Armáda České republiky má nač navázat, občané této země mají, tím jsem si jist, již dost důvodů změnit svůj vztah k armádě, mohou jí důvěřovat a ti, kteří v ní slouží, mají příležitost a povinnost i nadále jednat tak, abychom na armádu, to znamená na ně, mohli být opět hrdí.

Václav Havel

(Pro Vojenské rozhledy 16. 12. 1993)